

N°. 10.

Birmdeenâ 6. Merz

1867.

Cefschemmes sinnas.

No Nihgas. Zichâ Merz deenâ të Nihgâ un ap Nihgu tillâ isdarrita ta leela kauschu-flaitischana, pah'r kurreu jau wairal reises schinnis lappâs runnahts. Jau pahri neddetas agral laudihm pah'r to bij flaidra sinna dohta, ka lai tai deenâ, zil warredami, paleel mahjâ. Paschâ pilksehtâ un preelsch-pilsksehtâs tai deenâ preelsch pufseenas wiffas bohdes, fchenki, teesu-nammi, fabriki un t. pr. bij aisslehgiti, ka lai nefas laudis nelawetu, sawâ weetâ palitt, lamehr to leelo darbu isdarrih's. Skaititaji papilnam bij isrihloti un latram sawa eela, woi saws apgabals eerahdihts. Berram, ka wiff buhs isdewees labbi.

Wehl no Nihgas. Widssemes gubernijas waldischana pasluddina: Laudis effoht daschas ruhpes iszehlfuschahs pah'r zuhlu-galkas ehshanu, tadeht, ka schinnis laifas, ihpaschi Wahzsemme un retti ween kur Kreewu-semme, zuhlu-galkâ useeti appaktahrpi jeb trichines, kas zilweeem, tad tee tohs ee-ehdusch'i, padarra leelas mohlas; tadeht Pehterburgâ ta wesselibas kohpeju komiteja un dokteru-teesa walstis eelschfigu buhschanu ministeram luhguse, lai aisleedf no ahrsemmes eewest zuhlu-galku un wiffas tahdas no tahm fataisitas prezzes. Us to tad 25tâ Nowemberi 1866 apstiprinah'ts ministeru komitejas spreedums pawehl: schahdas prezzes tapat pa luggu-ohstahm, kâ arri pa semmes zeffu wiffâ Keisera semme un Pohlu-semme aisleegt eewest un ja kur tuelles mahjâs tahdas prezzes jau buhtu noliktas, tad pirms tahs us pahrdohshanu isdohd, buhs ahrstehm liff ismekleht.

No Pehterburgas. Pee augstalabs pastes

waldischanas irr fuhdsehts, ta pee awischi peeneschanas — kas us laika maksatas, jeb ko ar frusta-banti peesubta par postli — tee postes grahmatu-nesseji par latru nummeru no fanehmeja pagehroht 3 kapeikas. Kad nu schahda maksaschana fanehmejeem irr par leela gruh'tibu un daschureis wairal istaisa, nelâ awises paschas maksa, tad postes waldischana wiffseem postes fungeem usderuse, postes awischi-nessejeem zeeschi peefohdinah't, ka lai tee to ihpaschu peeneschanas-naudu wairs nepraffa.

Ahrsemmes sinnas.

No Wahzsemmes. Leelajâ runnas-deenâ Berlinê wezzakais ministeris grahfs Bismark's turrejis runnu, ar ko tohs fanahlfuschus walstu weetneefus paslubbinajis, lai pah'r to gabda, ka no tahs pirmas eepreelschejas norunnas (18. August 1866, kur us gadda ta Seemetneeku beedriba norunnata) par gadda laiku, tas irr lihbf 18tam August f. g. wiffu to leelo darbu nobeidf. Tillko walstis leela runnas-deena buhschoht nobeigta, tad waijadsefchoht tahs 22 beedribas walstes kohpâ faajzinah't, lai sawus landagus noturra un tas effoht lohti waijadfsgs, ka arri tahs lihbf 18tam August buhtu nobeigtas. Tad winsch teem rahdija, zil lohti waijadfsga ta fabeedroschanahs un ka arri tahs Deenwiddus walstes ar winnahm labprah't fabeedroschotees. Nefur tahm walstehm til weegla ta fabeedroschanahs ne-effoht, kâ Wahzsemmes walstehm, kas wiffas tâ weenâ kohpâ, kâ aplam nefur zittur un t. pr. Awises stahsta, ka zittureisejâ Hannoveres keh'nina walste pascha keh'nina padohmneeli tohs laudis muffinoht us prettiturefchanohs Pruhfcheem un teem wiffadu gruh'tibu darroht, zaur ko wezzam keh'ninam pascham ta lee-

lafa flahde un wiinna mantibu nelà lahga newarroht atschkirt no frohna-mantahm; wiffai semmei zaur to flittums ween iszektotees. Tee til neganti, ka pa naitihm uskrihtohht waltis-saldateem ar warras-dar-beem, schaujohht un mettoht ar almineem. — No Schleswig-Dlsteines ralfsta, ka lai gan wiffi frohna-deenest-neeki, kas Wahzeeschi, Pruhfchu lehninam ustizzibas swehrestibu effohht swehrejuschy, tomehr no Seemeka-Schleswigas iddeenah nabloht sinnaas, ka tur tee, kas Dahni, leedsotees swehrest un tadeht jau effohht leela datta teefas-lungu un mahzitaju no ammateem atlaisti. Skohlmeisteri no Gruma fahdschas, luhguschy, lai ar to swehrestibu wehl nogaidohht, kamehr buhschoht israhditees, pee kurras waltis seemeka Schleswiga palektoht; un ja waldischana us to negribboht gaidiht, tad scheem no ammata effohht ja-attahjabs. Un tad ta janoteel, tad wiinn luhdsotees pensionu jeb ustarra nauhu, ka wiinnu familijahm ne buhtu pahrdauds leels truhlums jazeesch. Us to to semmju pahrwalditajs teem atbildejis, ka til ahtri wehl newarroht wis dohmaht us to ismellefchanu, pee kurras waltis wiinnu semme peederreschoht. Kam patihohht, warroht jau taggad us Dahnu waltis eet; pensione neweenam netifschohht dohta. — Jau agraf effam stahstijuschy, ka libbs ar teem us leelo waltis runnas-beenu sanahlfuscheem waltu weetneefeeem arri subdsibas fanestas, kas gribbeja peerahdiht, ka daschi tee weetneeki jeb runnatajt ne-effohht derrigi; bet ka zaur draudeschanahm ween tee eewehleti. Scho subdsibu ismellefchana wehl ne-effohht pabeigta; bet zil tahht ar to tilfuschy, tas wiff israhdoht, ka subdsibas neleetigas. — Franzuschy islahduschy ralfstus, ar to leelabs, ka wiinneem ween tas gohds peederroht, ka Wahzsemme pehrn tas karsch ahtri beidses un ka Ghschtreikeem ne-effohht arri Wibnes pilsehta panemta. Kad Wahzsemme deenwidw-waltis nomannijuschas, ka tahm flitti klahschotees, tad tabs Franzuschy keiseram krittuschas flahht un to luhguschas, lai nahht palihga ar padohmu un lai ranga Pruhfchus meerinahht. Keisers wiinnu luhgschanu effohht paklauffjis un tam arri laimigi effohht tas darbs isdewees. Keisers redsejis, ka Ghschtreikeem pawiffam jaet bohja, un tadeht ahtri krittis starpa. Wahzsemneeki atfal tam runna pretti un peerahda, ka Franzuschy padohms schinni leeta nelu ne-effohht palihdsesjis. Tadeht newarroht nemas saprast, ka tabs Widdu-wahzsemme waltis warrejuschas patantees us Ghschtreikeeschy palihdsibu, — un to wiffu flaidri redsoht, ka tabs wehl sawejotees, ar seemeka waltstehm zeeti fahbedrotees lohpa!? — Bitta sinna atfal falla, ka Pruhfscheem ta ahtra uswarreschana tilfufe neween zaur to, ka teem labbaki karra-rihki, bet arri zaur to, ka Pruhfchu karra-wihri effohht dand labbaki flobloti ne ka zitti Wahzsemneeki.

No Ghschtreiku waltis. Ghschtreiku waltis jau daschas runnas-beenas jeb landagas beigtas; daschas weetah tabs wehl pilna darba, ihpafchi Dihroleeschy

wehl effohht nemeerigi un ka falla — garrige wihrri effohht tee jauzeji, kam nebuht nepatihohht, ka wiinnu wezzafais ministeris Beusts tas leelais isdarritajs un schis irr — protestants. Beusta lungs gan wehl strahdajohht ar lehnibu ween un dohmajohht, ka ar laiku gan palifschohht meera, bet tas effohht neeki ween, tee jo wairaf wehl trakfoshohht, ja pee laika tohs nesawaldischohht. Ungari, ka jau fazzijam, effohht ar wiffu pilna meera tadeht, ka teem nu pascheem sawa waldischana un daschi wezzi wihrri preezajotees, ka Deems wiinneem wehlejis to peedsihwoht, to fenn jau kahrojuschy. Ungars ar leelu steigschanohs fahfahfotees us to, ka Ghschtreiku keiseru buhschoht Pestes pilsehta frohneht par Ungaru lehninu un dsird, ka keisers tahfotees ar sawu familiju turpu braukt. Sinnaas, ka te buhs leelas sawilefchanas un leeli swehtli. Schinnis preeks arri daschas behdas teem, fur pehrn gadda karra breefmas plohsijabs. Nabbageem laudim tur usgahjis breefmigs bads ta, ka daschi sawa isfamiffeschana staigajohht pa teem kauschanahs-laukeem kaulus falaffidami un tohs pahrdohdami. Waldischana un labfirdigi zilweki ka spehdami ruhpejotees tabs behdas remdeht, tomehr truhlums wehl arween effohht dikti leels. — Mexikas keiserene Charlotte effohht jau tiltahht atlabbojuschs, ka ralfstohht grahmata saweem familijas peederrieeem. Nefenn wehl effohht ralfstijufe grahmatu sawam brahlim, Vlanderes grahsam, fur tam laimi wehlejufe us wiinna prezibahm. — Tas Englandes kapteins Palmer, kas to frohberi Pust bij usrahdijs par keisera flepkawu, dabhujis dsirdeht, ka Pusts us brihwahm kahjahm palaisht, effohht keiseru luhdsis, lai wiinna gohdu glahhjoht, — jo tahda sinna awises, ka Pusts waltis palaisht, wiinnu peerahdoht par wiltigu leezineetu. Teefas ministeris to luhgschanas ralftu ne-effohht wis keiseram nodewis, bet subdsetajam atpakkat aissubhtijis ar tahdu sinnu, ka Pusts ne-effohht waltis palaisht tadeht, ka Palmera leeziba buhtu atmesta, bet til tadeht, ka littumi newehloht, weena pascha zilweki leezibu par pilnigu peerahdschannu turreht.

No Italias. Garibaldis taggad atfal parahdabs, ka effohht dsihws. Bologna pilsehta strahdneeku un zittadas beedribas un Rohmas behgti wiinnu ar saweem kareogeem apfweizimajuschy sawiledami. Kad kahds professors to bij usrunnais pahrd Rohmas atswabbinaschanu, tad Garibaldis atbildejis, ka wajagohht to raubstht isdarriht pa gohdigu littumu zekku; dumjya padohmu wajagohht pataupihht us nohtes laika, tad wiffi zitti padohmi wairf ne-luhdseschohht. Behzat zaur lohgu us laudim runnais ka, Rohmu gribbedami meerigi rohla dabhuht, lai tee wehlejohht parlamenta teefa tahdus wihrus, kas teem wehloht us Rohmu eet ta ka sawa mahja kas ta arri effohht un tahdus, kas wairaf gahda pahrd kauschu nelà pahrd preesteru labbumu. . . . Pahrd wiffahm leetahm lai gahdajohht pahrd tahdeem wihrum, kas netihohht plafchi dsihwoht, bet kas tohs millionus

bruhlejoht us to, nabbageem strahdneefceem darbu un pelau gabdabt. Tad wehl ar ihpafchu pasluddinafchanu laudis usazina, wehleht wihrus, fas pahr to gabda, la lai laudis pateesi paleefoht brihwi no laizigabm un garrigabm faitehm un t. pr.

No Robmas raksta, la no ta laika, kamehr Franzuschi aigabjufchi, arri wifs preeks no pilsfehtas effoht isfubdis. Pehz tahs ihpafchas tautas-komitejas pawehleschanas laudis us tautas preefeem nemas ne-effoht fapulzejuschees, aigawena neddefa pawiffam kluffu pahrgabjufe; wiffi laudis dohmigi ween staigajohht aplahrt, — ar fo tee gau gribb parahdihht, la taggadeja waldischana winneem nepatihfoht. — Bahwests lizzis fawu walstis mantu pahrraudsiht un atraddis, la ta gaddu pa gaddu masafa paliklufe. Effoht flitta fainneeziha bijufe un ihpafchi us gohdu-meelasteem dauds naudas patehrechts, bet nabbageem wairs nelahda palihdsiba ne-effoht sneegta. Bahwests nu nospreedis, la lai us teem septineem trekneem gaddeem taggad nahfoht septini leesi gaddi. Ar rasbaineefceem Italia arr wehl ne-effoht galla. Rahda baggata dahma isbraufufe us fawu muifchu un te zetta-laupitaji winnu paschu fawangojufchi un pawaddonus palaiduschi waktâ. Bet rasbaineefi drihs nomannijufchi, la ta dahma fchahs bailes nepahrzeetifchoht un tadeht demufchi to padohmu, lai ta fawu muifchu pahrwalditaju dohdohht fihla un patte lai brauzohht us Rohmu atpaffat, un 5000 fludes naudas lai winneem fubtoht. Scho padohmu nu tai waijadseja peenemt un to pagehretu naudu winneem fubtiht. — Ta taggad eet Italia un wehl gaddi pa-ees, kamehr ta paliks meeriga; jo tas leelafais stribdis irr laizigai waldischanai ar garrigo. Laiziga waldischana gribb wiffu buhschanu eetaifihht pehz fcha laika waijadsihas, bet garriga — lam ar to jaunu eetaififchanu dascha warra juh — turrabs pretti; un tad arri laiziga waldischana gribbetu eefch lahdam leetahm garrigai peelafstees, tad pawalstneefi, no jaunu laiku wihreem famuffinati, negribb winnai to pakaut. Ra te ahtri warr tift pee meera?!

No Franzijas. Lai gan keisers Napoleons jaunus likkumus dohd, ar fo fawu walsti gribb pahrlabhoht, tomehr nekâ newarr ar faweem laudihm istift, — arween tee nemeerigi, tee runna daschahm eetaififchanahm pretti, ihfi falkoht, paschi nesinnadami, fo praffa. Un fo tad lai no tahdeem laudihm warr gaidihht, fas mas woi nemas mahziti? Taggad irr eefahfufchi us ffolahm dohmaht, ffolahs likkumus zelt un us mahzibu laudis peespeest. Lihds fchim ta ffolu buhschana effoht bijufe preefteru rohla un pawiffam palaihta. Tee irr taggad negribboht fem tahs teefas list nonemt. Bet us ministernu pagehreschanu tee taggadeji ffolhmeisteri effoht pahrlaufiti un peenahfufchi, la daschi ffolhmeisteri un ffolhmeistereenes til knappi ween prohtohht lassihht. No tahdi lai mahza behrnus? Woi warr allis allam zeku rahdihht? Luhl, tahda ta flawejama Franzuschu tauta,

fas par til gudru un apgaismotu zilbahs, la wiffu pasauli gribb mahzihht. Sinnams, la tee wihri, fas weenreis fahfufchi wiffur to waijadfigu buhschanu pahrtaijihht, meera nedohsees. Runna, la buhschoht kreetus ffolhmeisterus israudsiht, laudis, fas fubtri, pee ffolahs speest un nabbageem lautineem brihwffolahs gabdabt. — Krusta teem deesgan buhs ar mulku laudihm tapat, la jau wiffas semmes, jo tumfiba labprahht negribb behgt no gaismas. Lai Deems palihds, la isdohtohs. Gan Franzuschi leelahs ar fawu brihwibu, bet zil tur jasargahs, la newiffohht waldischanu neapfaitina zaur raksteem. Jo til fo lahdu raksta ta faproht, la tur lahda waina eefchâ, tad dikti gruht fawu newainibu peerahdihht un istaifnotees. Nu pat schinnis deenas lahdam augsti gohdatam Franzusim ta bij nogahjees, la awises fo bij eelizzis, fo keisers pats par launu nehmis, nelahwees nemas isrunnahht, la tur naw mainas un pawehlejis bes kaweschanas to leetu ismesleht. Nepalihdsjeufchas nelahdas aishildinafchanahs, pehz spreeduma rakstijam bijis jamaksa 5000 un drikketajam 100 franki strahpes naudas.

No Englandes. Winna neddefa wehl Englandeeschi bij til drohschi un kaunejahs pahr fawu lehtizzibu, la effoht tizzejufchi, la Fehneefchi jau lahjas un zits zittu par to ismehta. Bet ne zil ilgi pehz tam, 7ta Merz (23. Febr.) telegrafs neffa sinu, la daschâs weetas Ithru-semme Fehneefchi us dumpi fazeblufchees. Ar steigfchanohs saldati wiffur aishikoti un tee reish wifcham fan fahwufchâs, pee ta dauds tilfufchi nokauti, eewainoti un daschi fawangoti. Dauds weetas telegrafa drahtes fagraifstas. Waldischana wiffa spehla dumpineefceem pretti zekahs un zerre, la dumpi drihs fawaldifchoht. — Wehlahas sinas stahsta, la lahda waktara Dublinu us platscha fapulzejuschees lahds fimts zilwelu, fas apbrunnofufchees ar pistolehm, flintehm, sohbeneem un dolkeem; tee bijufchi wifswairak jauni zilweli no 20 gaddeem wezzi. Polizeja 30 no teem fanchmuse zeet un tee pahrejee aigabjufchi us Tallagtu, 7 juhdses no Dublines. Tur fahfufchi kautes lahdi 200 polizejas saldati ar 1000 Fehneefceem, fas fahfufchi schaut un polizejas saldati teem fchahwufchi pretti. Schinni kauschana 5 Fehneefchi eewainoti, weens nokauts un 83 fawangoti. Pa tam regimente karrasaldatu ar leelgabbaleem steidsahs polizejas saldateem palihgâ un tee ohtra deena 200 Fehneefchus pahrfuhstija us Dublini. Bij teem arri atnehmufchi 6 wesumus karrawaijadsihu. Wehl daschâs zittas weetas saldateem gaddijahs ar dumpigeem Fehneefceem kautes, fur wiffur daschi krittâ un tomehr wiffur Fehneefceem bij ja-attahpyjahs. Dsirdehs us preefchu, fas tahfat isjuhs.

No Spanijas raksta, la tur wehl arween waldischana bailiga no dumpja; Madrite us wiffeem eelustubreem stahwoht dubbultas waktis; un fur til lahdu diktafu trohfsni dsirdohht, tur tublin pulkeem dohd-

tees turv raubšiht, woi dumpis jau naw kabhās. Arri tē kauschu tumšiba ween pee ta nemeera wainiga.

No Turku walšis. No Kandias nablusčas tabdas sīnas, kas Greekeem par labbu; dumpineeku flaits arween wairojotees, Turkeem peetruhstohť wīš-
fas wajjadšibas un šawās dušmās tee pastrahđajohť breešmigus warras-darbus; Turki tillai kabhās juhr-
mallas weetās ween wehl warroht patwertees. No Konstantinopoles trihs fuggi ar šarra-wajjadšibu preeššch Turkeem aišsuhťiti. Kašds Turku leelmannis Kandijā ar warru un ar wiltibu kabhūs Turkeem peedewigus Kandeešchus šalaffijis un ar teem us Konstantinopoli aišgahjis. Kandias Greeki zerre, ka us Franzušchu padohmu Kandia, Tessalia un Epirus tillšohť peedallitas Greeku walštei. Šwešchu semmju suhťitee sultanu špeesch, lai tas isđohđ labbatūs liš-
tumus krišťiteem pawalštneekem par labbu.

No Greeku walštes. Lai gan Greeku-semmē, ka teiz, darbojotees ar šarra-špehla riškoshanu, tad tomehr tur waldischanai wehl zits šmaggaks un wehr-
tigaks darbs preeššchā, pahť lo ta taggad šohťi ruh-
pejotees. Šchi darrishana irr, Greeku semmes nau-
das buhšchanu pahrlabohť. Ta deht waldischana wehšneeku suhťijuse us Englandi, lai tur rauga 60
millionus paleeneht. Greeku semmei nekur parradus negribohť ustizzeht tadeht, ka ta ne-usnehmusehs
maksahť tohs parradus, lo minna eetaišijuse tai laikā, tad zihnijahs pehz šawas šwabdadibas. Ta deht ta
waldischana lišuse awšohľihť, ka arri tohs parradus, šawā laikā buhšohť maksahť. Tad weht waiwot-
schana gribohť nodohšchanas šawai semmei usľihť leelakas un wehl ar kahđu Franzušchu beedribu taišihť
tahđu kontrakti, ka lai ta tahš šurra-weetas pee Šo-
pais šfara pahrtaišohť par augľigu semmi. Ja tas isđohšchotees, tad šchahs weetās labbums ween war-
rešohť wiššu semmi ar šabbibu apgahđahť.

No Widšemmes. Štā Februar deenā Um-
murgas draudšē par mahzitaju eewedda lihđšschinnigu Dikku draudšes mahzitaju, „Beška-beedra“ apgahđataju G. Neiken.

Wehl no Widšemmes. Pehz bruggu teefas šin-
nahm muhšu gubernijā pehrnā gaddā nolauti 85 wilki, proht: Wolmares aprinkī 2, Wallas aprinkī 8, Lehrpa-
tas aprinkī 10, Werrowas aprinkī 28, Pehrnawas ap-
rinkī 8, Fellines aprinkī 9 un Šahmu šallā 20. Wezsee wilki wairat atraddahš Werrowes un jaunee
Šahmu šallas aprinkī.

No Wahššemmes. Wahššemmes widdejšs ap-
gabbalšs jau arri suhđšahs pahť to breešmigo lohpu-
šehrgu, kas pehrnā gaddā pa Englandi ploššijahs. Gan waldischanas darra lo ween šinnadamas un
šaprasđamas, lai šehrga neišplehšchahs; neween leeli lohpi, bet arri šunni un šalki, kas teem tuwumā
nahohť, teekoht no tahš šehrgas aišgrahťti. Daudš lohpi jau ešohť pohšťā gahjušchi.

Drohšchs wihrs.

Lassitaji agralšs gaddšs jau daudš lo lassijušchi par wezžo Franzušchu keiseru Napoleonu to pirmo. Sīnnam arr', ka Napoleons no Elbas šallas is-
spruzzis, ohť'reiš Franzijā par keiseru usmettahš un tas bija 1815tā gaddā. Rā winnam daudš kas bij isdewees, tā winnam ir šchoreiš nenahza prahtā, ka
wīnšch ne-eespehšohť to, lo bij eesahjis un tur jau pats eesahťums tiš labbi bijis isdewees; jo daudš
leelee generati un šarra-waddoni, kas šehninam Lud-
wikam 18tam ustizžibas šwehrestibu bij šwehrejuschti, taggad no ta atkrita un par jaunu Napoleonam
padewahš. Wezžais šehnišch redšedams, ar kahđu leelu warru un špehlu Napoleons us Parihši nahza,
no wiššiem atšahťs, ar šaweem ustizžameem atkah-
pahš un behga us Brišfeles pilšsehtu. Tillai us-
tizžams Šweizeešchu palkawneeks, Afri wahrđā, palikka Parihšē šafarmē, tapehz, ka no šehniina ne-
kahđu pawehleschanu nebij dabbutis, lo winnam buhs darriht.

Bija 21ma Merz deenā 1815tā gaddā, kad kahds Napoleona adjutants pee palkawneeka Afri atškehja un no Napoleona atnešfa šchahđu pawehleschanu: augštāis keisers nahšohť deenā turrešohť šarra-pulku munštereschanu tai un tai weekā un tai un tai laikā un tadeht lai palkawneeks gahđajohť, ka wīnšch ar šawu pulku arri us turren nahohť un tā keisera pa-
wehleschanu peepilohť.

Palkawneeks šcho pawehleschanu meerigi nolšaušija un tad tāpat meerigi atbildēja: wīnšch gan šinnohť, kas winnam šadarra un to arri darrishohť. Adju-
tants nu dohmaja, ka palkawneeks to pawehleschanu labbā prahtā peenehmis un tadeht itt preezigi keiseram palkawneeka atbildi nonešfa.

Bet kas to šlaidru un ustizžamu gohđa-wihru lab-
baki pašinna nekā winna uššas ween, tas to nemas newarreja tizzeht, ka tahds wihrs arri tam atnah-
kušcham warrmahškam peekrittishohť, ša gan tuhšto-
šchi zitti darrijuschti, kas šawam aišbehguscham šeh-
ninam ustizžibu bij šwehrejuschti un tillai apgreesda-
mees ween, to aišmirušchi un atkal keiseram pade-
wufšees.

Tomehr brihšums bij leels, ka palkawneeks tā dar-
rija, itt ka nekahđa šarra-wihru riškoshanahš nebuhtu preeššchā; wiššā šafarmē neweens nepuzzeja šawas brun-
nas, ša tal pa laikam mehđš notihť, kad us munštereschanu šataišahš. Jo tad offizeereem un šaldateem daudš
lo darriht. Nošazžitā štundā Napoleons ar daudš ša-
weem špohšcheem generateem atnahza us platscha, tur
šamunštere, bet — brihšums! neweena Šweizeešcha
tur nebija un keisers ša par nerru turrehts.

Pahr tahđu nepalšaušibu un tišschu prettiturre-
schanohš warreni nolšaittees, Napoleons dšinna atkal weenu adjutantu pee ta palkawneeka un tam zeešchi
liška peeteift, azzu-mirli us platscha nahť.

Adjutants, tā išrahđijahš wairat pa gaišu škehja nekā jahšchus jahja un ittin drihs bij pee Šweiz-

zeeschu kasarmes, tur tas aiskuffis pallawneekam Affrim keisera pawehleschanu sinnamu dariija tà, ka warreja manniht, ka, ja nepalkausfischocht, tad tilfchoht noschauts. Pallawneeks itt meerigi to pawehleschanu fanehma un us to wehl elsdamu adjutantu runnaja tà:

„Sallat tam, kas Suhs suhtijis, ka es esmu keh-ninam ustizzibu swehrejis un ne-esmu no tahs swehrestibas atraisfhts; tadeht newarru nefahdas zittas pawehleschanas peenemt, ka ween no kehnia Ludwila ta 18ta un no sawas tehwi-semmes waldischanas!“ Pa tam bij us ahtru rohku zittas regimentes us platscha fawuktas un Napoleons tahs munstereja, jo negribbeja, ka Schweizeeschu nepalkausfibu tiltu sinnama laudis, zaur to Napoleons sawas warras gohdu faudetun un wairaf tabdi prettineeki gabbitohs.

Adjutants atjahja atpallat un pallawneeka atbildi keiseram nobewa; bet pats no ta gohda-wihra ustizzibas tà bij pahraemts, ka winsch to atbildi keiseram neisteija wis til fihwi un starbi, tà pallawneeks to bij isrunnais.

Schahda atbilde bij pahra daudj preelsch tahda wihra, kas ar to eeraddis, ka simtituhlstoschi bes nefahdas prettirunnaschanas winnam pallausija. Kad jau par to pirmo nepalkausfichanu winnu leelas dufmas bij pahraehmufchas, tad taggad jo wairaf tas notikka, kad winsch apdohmaja, kahdu preelschfihmi schi nepalkausfiba dohdohht winna zitteem farra-pulkeem un wisseem pawastneekem. Winna puds putsteja warreni, bet winsch sawaldijahs un noturreja to munsterechanu lihds gallam, ahriji itt meerigs israhdidamees. Bet kas winnu flaidri passinna, tas no winna azzihm un grohssichanahm redseja, ka tiffai ahripuffe winnam bij gluddena un meeriga, bet ka eelschpuffe bij breefmigs karschs.

Kad munsterechana bij pabeigta, tad atkal kahds adjutants pallawneekam noneffa tahdu pawehleschanu, lai tuhlin nahkocht us pilli. Affris pallausija un tè tam liffa ee-eet marschallu istabà, tur keiseru atradischocht preelschà.

Kad winsch preelschistabà bij eegahjis, tad diwi keisera adjutanti nahja winnam klast un pagebreja, lai atdohdohht sawu sohbenu, kas buhtu tilpat, itt tà tee winnu sawangojuschi un zeetumà eeliffuschi. Bet pallawneeks atkappahs sohli atpallat, iswilla sawu sohbenu un tad drohschi fazzija: „zeenigi lungi, to, kas mannu sohbenu aistiks, es us weetas nodurschu! Ja patihl, tad paprohwejat ween.“

Sabihjuschees tee diwi adjutanti weens ohtru usflattija. Woi gan winni warreja eedrohschinatees keisera preelschnammà affinnainu kauschanohs eefahlt. Ja winni buhtu lahwschees, tad jau ittin ahtri wiffa Parihse dabbutu to sinnahht un wisseem buhtu pahra to to brihnitees. Ta deht tee labba metta meeru un dohmaja: tas, kas tur eelschà, tas gan to stuhrgalwi sawaldihjs; winnam tas naw wis pirmais.

Pallawneeks Affri redjedams, ka adjutanti no winna atkappahs, laida sawu sohbenu atkal maffte eelschà, ka tas flanneja ween un drohschi gabja pa durwihm eelschà.

Sablè eegahjis pallawneeks eeraudfija keiseru, kam wissaplahrt bij nostahjuschees generakt un marschaffi spohschds mundeerds. Ar dufmigahm azzihm Napoleons winnu usflattija un warreja dohmaht, ka winsch pallawneeku ar sawahm azzihm gribbetu apriht. Jo leelakas palikka winna dufmas, kad tas eeraudfija, ka Affri newis tà zeetumneeks, bet tà brihws apbrunnohts offizeeris bij eegahjis eelschà.

Affri gohdigi pallannijahs un tad itt meerigi un stihwi nostahjahs, un gaidija, lai keisers to usrunnahu. Ar nitnahm dufmahm un swehrodamahm azzihm Napoleons us to flattidams, zerreja tahdà wihje winnu fabeedeht. Bet tas til drohschi un stihwi stahweja, tà tee alpu kalni winna dsimtene, un drohschi flattijahs azzis tam breefmigafajam, kam til rohku wajadseja pazelt un nahwes spreedumu pahra winnu isdohht. Wiffi tur klast buhdami gruhhti ween dwafschu willa gaididami us tahm leetahm, kas notikschocht un ruhpedamees pahra ta gohda-wihra dsihwibu, kas nefustams un drohschi azzis flattijahs tam warrenajam, preelsch ka wiffa Franzija zeffus lohziija. Behdigi Napoleons eefahja runnahht:

„Kapehjs Suhs mannai pawehleschanai prettiturrejuschees?“ tà winsch tam brehja wirfà ar itt bahrgu balfi, kas israhdija, ka winsch effohht tahds wihrs, kas no katra pallausibu pagebreja. *Ittin moorigi un govorigi pallawneeks udweja:* „Es esmu Franzijas kehnia Ludwilam tam 18tam ustizzibas swehrestibu swehrejis un winsch naw manni no tahs atlaidis. Ja winsch manni buhtu atlaidis, tad es taggad peederretu sawai tehwi-semmei un no tahs pawehleschanas peenemtu.“

Napoleons peegahja sohli klastal un tad tà ahraprahtà kledsa: „Woi Suhs sinnat, ar to taggad runnajat?“

Pallawneeks atkal meerigi atbildeja: „Man taggad gohds runnahht ar generali Bonaparti.“

„Suhs runnajeet ar Franzijas keiseru,“ tà Napoleons jo nitni kledsa, „un tà keisers jums pawehlu, tuhlin schinni paschà azzumirkli ar sawu regimenti dohtees us munstera platscha?“

Tapat meerigi un gohdigi tà lihds schim, pallawneeks atkal atbildeja: „Generaka lungs, peedohdeet, ka par ohtr'reis jums atbildu, ka wisspirmat pawehleschanas warru peenemt no kehnia, kam esmu ustizzibu swehrejis.“

„Kà?“ tà Napoleons sawa nitnumà atkal kledsa, „woi wairs neatminnat, ka preelsch peezeem gaddeem arri man ustizzibu swehrejat?“

„Un to arri ustizzigi esmu turrejis, kamehr Suhs no waldischanas atfazzidamees, manni ar wiffu gohdu no tahs atswabbinajat. Ja toreis tà nebuhtu notizzis, tad es toreis tapat buhtu darijis, tà taggad

darru!" Tà pallawneeks atteiza un stahweja drohschi là kahds stabs tam warrenajam preekschâ.

Wiffi klabtuhdami ar leelu gohdu un zeenischanu luhlojabs us to nelohlamu gohda-wihru un teem bij bail, ta tas sawu dshwibu nepasaude.

Napoleons taggad few eefohda mehlê. Ko winsch nu warreja darriht? Woi tas wihrs nerunnaja là ustizzams taisnis zilwels, lo katram un ir winnam pascham bij augsti zeenibt, lai gan schinni azzu-mirkti winnam tas bij là wehrmeles.

"Gan es Zums to peeminneschu!" tà Napoleons sohbus fakohdis fazzija.

"Bet Jubs ne-aismirfiseet, ta es Schweizu birgeris esmu un sawahm kantonehm peederru!" tà pallawneeks itt meerigi atbildeja.

"Gan es tahs kantones isahrdischu!" tà Napoleons alkal kledsa.

Tè nu Schweizeetim firdiba atmohdabs un tas druszim diktafi bet meerigi atbildeja: "Til ahtri naw wis isahrdamas tahs kantones, fur trihsfimtstuhstoschi wihri irr gattawi preeksch sawas tehwu-semmes un brikwibas sawu dshwibu uppureht."

Napoleons sawas dusmas pawiffam bij aismirfees. Winsch kledsa pretti: "Un tomehr Chstreikefchi jubs irr kalpinajusch!"

"Un muhsu kintskalni tohs irr apstittuschi, un to flaweno uswarretaju wahrdi wehl nefur naw aismirfisti!" tà pallawneeks drohschi atteiza.

Napoleons nu laikam gan atminnejabs, la ar tahdu nepeeklahjigu strihdi winsch dauds fo no sawa gohda ~~laudht we teem onfahrlitahmedameem un~~ pee wisseem pawalstneekem un la schahdas runnas prettineekam arween wairaf gabbijabs, ar fo aissbilineates; beidsoht wiffus klabtuhdamus apflattijis, tas mannija, la tee wiffi ar gohdu un zeenischanu us to nelohlamu Schweizeeti luhlojabs, — tadeht tas greesahs aplahet, fazzidams: "taggad deesgan!" un là winnu neewadams ar rohku metta, lai aiseijohht.

Pallawneeks Affri pallannijabs un taisni là stabs isgahja pa burwihm ahra; arri preekschitabâ neweens winnu ne-aistikka un abbi tee offizeeri, tas gan wiffu to lehrumu bij dsirdejuschi, preeksch ta gohda-wihra pallannidamees, atlahpabs pee mallas un lahwa winnam aiseet.

Wiffi, kas to bij dsirdejuschi un redsejuschi, bij lohti sabihjuschees pahr to wihru, kas tam warrenajam tà bij pretti turrejees ar wahrdeem un darbeem; winni to ween zerreja, la tas tiffchoht karra-teefai nodohits un noschauts. Bet nenotikka nelas. So flaidri warreja manniht, la ta pastahwiga gohda-wihra ustizziba arri Napoleona azzis bij augsta gohda leeziba, — lai gan winnam pascham tas bij par faunu.

Wiffa Parihse schis notikkums ahtri ispaudabs un wiffur ar leelu gohdu un zeenischanu pahr to runnaja, un Napoleonam tas wairaf isdewabs par

labbu, ne là kad winsch to gohda-wihru buhtu sohbijs. Ihpaschi pallawneeku Affri wiffi augsti zeenija par winna nelohlamu prahtu un pastahwigu ustizzibu neween wahrds, bet arri darbds.

Napoleons arr wairaf nedarbojabs Schweizeeschus pahrrunnah winna deenesta eestahtees, bet wiffu to regimenti atlaida, lai eet mahjas us saweem kalneem. Affris aigahja ar baggatu algu sawa firdi un mehs nesinnam wis, woi fehniensch Ludwigs pehzal winnam to peenahlamu atlihdsinafchanu dewa woi ne. Mahja Schweizds pilnigi schabs pastahwibas wehrtibu atsinna. Schweizu waldischana likka kalt ihpaschu gohda-medali, kam stary lohshberu frohna bij eekalti tee wahrdi: "ustizziba" un "gohds." Scho gohda-sihmi wiffai regimentei isdallija un Affrim to waijadseja dabhuht no selta, bet mehs nesinnam, woi tà notikka. Pelnijis winsch to bij pa pilnam.

Behteris un Tschaukste.

Behteris. Labriht, Tschaukste brahl, là klabjabs? Woi schorihht falla tew deggonu wehl atstahja azzu starpâ?

Tschaukste. Salst gan schorihht, la jadohma: nu til wehl patte ihsta seema kahjas. Un gandriht tà arr irr. Til branga seema schogadd' wehl naw bijuse là taggad irr. Bet woi tad mehs karaa-wihri til ween fallu effam paneffusch? Bil dauds reis wehl dauds bahrgalâ laikâ bij pa nakti jastahw us watti.

Behteris. Ta falla andelmanneem pa prahtam, prahti tahdeem. Kam sawezzejuschabs prezzes; taggad jau neobdihhs smalku nelahdu — kad til no rohlahm ahra, lai pirzejs pehzal ar to darra fo grihb.

Tschaukste. Skatt, là tur tee Kreewi sawas zuktas noleek pehz rindas. Nabbadsites zuhjinah til tahru tezedamas sawas kahjas nobeldejuschas lihds pascham rumpim. Labbi, la lihds scheijen wehl tahs kahjas peetikkuschas. Nu, dascha galka gan naw smahdejama, kad ween nebuhtu til warren dahrga.

Behteris. Ko tad taggad warr lehti dabhuht? Wifs irr dahrgs, — patte baggata maiste dahrga tà, la ir sagti pehz tahs tihko un sohg, — là winn' laif' pahrdangawâ, fur nabbageem kantineem tee deenas-sagti wiffu zeppeenu bij aissneffusch. Paschu prostatu filki bes mahrtas nedabbusi, — fo tad briknitees pahr galkas un sweesta dahrgumu!

Tschaukste. Teesa gan: siwis arr' taggad til dauds peewestas no Kreewu semmes un tomehr dahrgas. Pahr to naw dauds fo briknitees, jo tahs peederr pee gawenu ehdeena un tadeht tahm labs turgus. Muhsu sweineeki arween fuhdsabs par flittu sweiju, bet pahr to man naw nelahds briknum, tapahz, la tè weenadi ween sweijo un siwtinas nedabbu peeangt là waijaga. Kad wiffupehdigo iswell, fur tad til ahtri warr rastees klabt. Bittas mallas efoht tahds likkums, la laudis til nosittos laikos ween sweijohht un tas irr pareisi.

Behteris. Tâ! Bet kad tè arr' tà darritu, fur

